

ЧАА ТУРУШТАН ЭДЕ КӨӨР

Аграр улетпур комплекзинин башкарлыгынын төзөлдөрүн киржилгез-биле республика чөвүлел хуралы бо чылдың март 25-те болуп эркен. Оң отчедун колунун муруку номерлерине чырыктык бис. Чөвүлел хурала хөй санал-онандарын элзи кезин чырытпыймай барган. Бо удаада Тыва Республиканың Дээди Хуралынын Аграр комитетинин даргазы Самойлов Хилинг-оолович МОНГУШУН саналын доңчузу-биле паролдывас.

бюджеткелерин чорудуп ш-давайн, көдөз бүдүрүлгелер шөлдерин курлавыр фондузунче шилчидип турар. Ажы-латтынмай турар ук черлерин тараа дүжүдүн ажаап, мал өстүрүп шыдаарларга берип, быжыглаар херек. Чернин кайызы күрүне-ниил, кайызы муниципали-тетинил, кайызы коллектив-тиг болгаш хуу кижилерин чери болуп турарын тодалар-га турда, көдөз барааннар бүдүрүлгези шуудаар. Тыва Республиканың Чер талазы-биле күрүне комитеди, Көдөз ажыл-агый болгаш аш-чем яамызы кожууннар, чер-чер-де тургузуларын эрге-ажыктарын болгаш бүрүн эргелерин магадлаарынын туружун быжыглаар. Тыва Республиканың Дээди Хура-лы тус черин байдаларына дүүштүр эрге-хоойлу бааза-зы чөгээдип тургузар.

бүдүреринин деңгелин камга-лап арттырары, мал бажын дагын өстүрери эң кол сорул-га деп билип турар бис. Өске девискээрлер мал бажын ышкынган, тараа культу-раларын дамчыштыр тынгарлыр аргалыг. Ол арга-хевир биске эки ажыглаттынмас. Мал бажын дагын өстүрүп тургаш, республика онгарлы берип болур. Чеже-даа берге болза, сүттүг уксааны тургузуп тур-гаш, сан-хөө, чээли, лизинг болгаш өске-даа чүүдлерни мал продуктуларын көвүдери-ни илеткелде чугулаалааны чүүлдүг-дүр.

Чөгүмчалыг органзаастар, бичи деткир болза, хөй бажын дагын өстүрериниң улуг курлавыр болур. Мал бажын өстүрери хандырып куш четпейн турар көдөз бүдүрүлгелерин аркан эвээш-керек шээр малын каларып-карактап шыдапты дег өг-бүлелер, дем-билегилер көстүп келген. Оларга бүгү тала-зы-биле бузурер болур. Кезинде барып салып ап болур арга-хевирлиг узуу хуусаалыг арендаы чонуну ук кезини-де дугуржур херек. Бо тала-зы-биле тускай чурум, негеле-де албан херек: мал бажын да-дан эвээш эвээр хуудаари, бүдүрген продукцияны сана-жылгаш, салды-саарыла, ка-жаа-хоралар, олар-белчирин болгаш сизен белеткеп алыр шөлдер, өске-даа чүүдлер. Мыйныг бол мал бажын кызырган, мал чевнериниң курлавырларын четчелеп

шыдавас көдөз бүдүрүлгелери-ниң инек-саанын, сувай инек-терин, молдурга-казыраларын база ол чижек-биле узун хуу-саалыг чээлиге берип болбас деп? Ол көдөз бүдүрүлгелери-ниң баазаның аренда-биле ажылдар коллективтерин тургузуп болбазы? Блангыя көдөз ажыл-агый продукция-зын садып алыр, сайгарар кооперативтер ажыктыг тала-ларлыг болжай.

Чөдөз ажыл-агыйн андан бюджетче кирип турар үндүр-гүлериң дадыр-хавыргы-ларының хемчээли кончуг эвээш, бюджеттин оругалыг кезиниң 1,5 хуузу четпес. Көдөз ажыл-агый бараан-нарын бүдүрүкчүлериңе аш-чем үндүрүүн оонарын дугайында санал-онандар эр-кен чылып дыйналып турган чүве. Ол үндүрүгө хамаар-ышкан санал-онанды өренип көргөн бис. Билдингени болза, амдызында таарыш-пас. Чангыс ай чер үндүрүүн тыртар дугайында илеткеле кирип чүүлдү кичээлге хари-ап ол болду дег. Бюджет кавызынде продукция кири-лидизинге хамаарыштыр алыр болза, шак ынды үндүрүг чыылдазы харин боттуг бооп болур. Чер

ШАНГАЕКТЕР ИАЕРЕТТИНЕР
Апрель айның 17-18 хуннеринде Улуг-Хем кожуунун Чодураа сууруна
"Чаатының ыраажызы"
деп ыры күөселдезинин ам беш дугаар (юбилейлиг)
МӨӨРЕЙИ
болур.
Бирги хүнде: 11 шактан эгелеп чаңгыс ыры күөселдези-биле 15 шилиндектерин шилир.
Ийги хүнде: шилиттинген 15 ыраажыдан ийи ырың күөселдези-биле "Чаатының ыраажызы-99"-ту илередир.
Кежез Шагаан-Арыгга тиилекчилерниң
Гала-концерти
болур.
Мөөрейге күзелдиг кижилер бөрүзү киржиң, үнелиг шаңналдарның ээзи болур аргалыг.
Улуг-Хем кожуун чагыргазы.

Ажыглаага кирер тууга

СЕТКИЛГЕ ӨӨРҮНЧҮГ

Кызыл экономиказының "тевинге" шыдашпайн Кызыл хооройда ара кагдынган тууглар кайы көмөл. Оларның аразында чуртталга бажычары, эмнел-гелер болгаш улетпурго хамаарышкан кандыг тууду-лар чок дээр боор. Ынчалза-даа сөөлгү чылдарда ТР-ниң Чазаның талазындо тодаргай хемчеглерни ап келгенинин түнелинде чандык тууду объектиле-рин ажыглаага кирип турары өөрүнчүг.

Кызыл хоорайнын төп ба-заарын чанында энне кес-кү черде типография тудуу каш чыл иштинде анаа туруп келгенин кым-даа билер. 1995 чылда бо тудугну "Кы-зыл улетпур тууду" органи-зациязы ажыглаага кире-ринин кыргына чедир кылып орда, акша-төгериң чок бол-ганын турупкан. Оон ол ту-дугу анаа-ла ээн кааптарга, үтөп каапкан. Эрткен чылың "Тыва тууду" акционер нити-лел оон чартын республи-каның урулгарын уран чүүл шкколазы кылдыр эде кылып бергенинге кым өөрү-сө боор.

ТР-НИҢ ДЭЭДИ ХУРАЛЫНДА
ОРТУМАК ДЕП ҮГӨЛӨЗӨ
1999 чылдың апрель 6-да ТР-ниң Дээди Хуралының (Парламентизиниң) ээлчеглиг 7-ти сессиязын ачылып үргүлчүлээ. Хүн айтырымда Тыва Республиканың Чазаның 1998 чылда респу-бликаның социал-экономи-ктиң хөгжүлдизинин талазы-биле кылып чо-руун ажыдарының түнел сыйгарылганы болган.

ЧҮЭК СӨӨРҮКЧҮЛЕРИНИҢ КИЧЭЭНГЕЙИҢГЕИ
Септелге ажыдары бооп турарының ужурунда Енисей хемде (Дивногорск хоорай)
ХЕМ КЕЖЕР КӨВҮРҮГҮНҮ
хагган. Ол оруктун узуну 45 км. Көвүрүгү септээри-биле баш удур көргөн хуусаа 1999 чылдың апрель 20-ден октябрь айга чедир уламчылар. Енисейни кежилдир автоконтр-пектир кежирин ПАРМ-БИЛЕ организаастар. Ук паромун транспорт эрттирер аргазы кызыгаарлыг.
Красноярские чедир аар чүкүктү транспорт КЫЗЫЛ—АБАКАН—НОВОСЕЛОВА—УЖУР—НАЗАРОВА—АЧИНСК—КРАСНОЯРСК дамчыштыр чоруурун дыйнадып тур бис.

Соруунарны салбазыңга идегедивис

Кызыл хоорайнын Най-ырал №12, Молодежный №3 багза Ленинград №2 округтарын хундүлүг сонгукуллары. Тыва Республиканың Дээди Хуралынын депута-дына кордакчыларны деткир бөлүктөн база Аф-ганистан дайынының хоочун фондузуңун мур-нундан бо чылдың март 28-те катап бадылашкын-нарга идепкейлиг кириш-кениңер дээр өөрүп чет-тиривис. Бистин респу-бликаның иштики поли-тиктиң байдалын силерин билип турарыңар, сонгу-даларга сонургалыңар база хамааты хары-салганар Ленинград №2 сонгулда округунга катап бадылашкынга сонгу-кчуларын 55,49 хуузу ки-ришкеш, афганчы бистин экивиис Мergen Чылбаевич Ооржакты бадылаарыңа улуг дуза болду.

ТР-НИҢ ТӨП СОНГУЛДА КОМИССИЯЗЫНДА
Төп сонгулда комиссия-зын хуралында Кызыл хоорай-нын даразында чаңгыс мандатты сонгулда округтары-нга сонгулдаар эртен болгаш күштүг болган деп санаар.
Кызыл хоорайнын Ленин-град №2, Молодежный №3, Строительный №5, Правобе-режный №7, Московский №11, Найрал №12 округ-тарга сонгулдаар эртен.
Анаа Кызылдың Ленинград №2 чаңгыс мандаттыг сонгу-лда округунуң талазы-биле Мergen Чылбаевич ООРЖАК, Кызылда Правобережный №7 чаңгыс мандаттыг сонгулда округунуң талазы-биле Вячес-лав Андреевич УШКАЛОВ деп-путатка сонгуктар.

ЭЭЛЧЕГЛИГ КИЧЭЭЛЧЕ
Бүгү амылыгарга—АВАЛАРГА бараан болган Бурган Башкының
ЭЭЛЧЕГЛИГ КИЧЭЭЛИНЧЕ
күзөлдиглерин
апрель 11-де 10 шакта
Гуманитарлыг шинчелдер институтунче чаладывс.
Адрес: Кочетов кудумчузу, №4 бажын.
Харылзажыр телефону: 3-51-28.
КИЧЭЭЛДЕРНИҢ УДУРТУЛГАЗЫ
Байыраалга киржиринче
Чөөн-Хемчик кожуунун Чыргак ортумак шкколазы
1998 чылдың апрель 17-де
тургустунганындан бээр 60 ЧЫЛ ОЮН демделеп эрттирер. Анаа ангы-ангы чылдарда ажылдап чоран башкыларын, ук шкколаның доозукчуларын
БАЙЫРАЛАГА КЭЭРИНЧЕ
чалап тур бис.
БАЙЫРЛАЛ АПРЕЛЬ 17-ДЕ 10 ШАКТА ЭГЕЛЭЭР.
Оргкомитет.
"Чедер" болгаш "Уш-Белдир" куорттарының коллектив-тери Тыва Республиканың Профвилелдер чөвүлелиниң даргазы Шангыр Пиче-олович Кууларга оң оглу Виктор Шангырович КУУЛАРНЫҢ үр араанының соонда мөчээни-биле оң төрелдеринге, чоок кижилеринге, аш-өөрүңе ханы кажыдалды илередип тур.

АПРЕЛЬ 12-ДЕН 18-КЕ ЧЕДИР

ПОНЕДЕЛЬНИК
ОРТ
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ.
9.00 КУЛЬТУРА МЕДЭЭЛЕРИ.

уран-чечен фильм, 1-ги сериясы.
14.25 Бут бөмбүүнүн допчулалы.
14.35 "Боевиктин маадыры", м/с.

20.45 Тамчыктыг удунар, чаштар!
21.00 Уе.
21.35 Агаар.

программазы.
9.15 Дежурный кезек.
9.45 Телесадыг.

кынар", т/с.
17.00 МЕДЭЭЛЕР.
17.30 Суурга.

уран-чечен фильм, 1-ги сериясы (АКШ).
10.00 БӨГҮН.

уран-чечен фильм, 1-ги сериясы (АКШ).
18.25 "Ойнаар-кыстар".

18.00 БӨГҮН.
18.25 "Ойнаар-кыстар".
18.40 ТҮННӨЛДӨР.

ВТОРНИК
ОРТ
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ.

14.35 "Боевиктин маадыры", м/с.

21.35 Агаар.
21.40 "Безин кудар колонка каданы", комедия.

жа", музыкалыг мелодрама (Индия).

19.00 МЕДЭЭЛЕР.
19.10 ЗБС.

8.10 Дириг амытаннар дугайнда медээлер.

"Аныяк Россия".
14.00 БӨГҮН.

уран-чечен фильм (США).
23.00 БӨГҮН.

СРЕДА
ОРТ
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ.

15.00 МЕДЭЭЛЕР.
15.15 "Космоста полиция", м/с.

21.35 Агаар.
21.40 "Оттук күчү", нарын сюжеттик фильм.

чечен фильм (Индия).

18.05 Спорттун терминери.
18.35 "О" программа.

15.20 БО ШАКТА — Кызыл согуу.

14.15 "Күзгөлдөр болгаш көрүнүктөр", т/с.

14.15 "Күзгөлдөр болгаш көрүнүктөр", т/с.

ЧЕТВЕРГ
ОРТ
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ.

15.00 МЕДЭЭЛЕР.
15.15 "Космоста полиция", м/с.

21.40 Алла Пугачева. "Чынында".

13.30 Мультифильм.

19.30 МЕДЭЭЛЕР.
19.40 Коллаж.

8.05 Дуза.

15.20 БО ШАКТА — Кызыл согуу.

14.15 "Күзгөлдөр болгаш көрүнүктөр", т/с.

ПЯТНИЦА
ОРТ
6.00 ЭРТЕНГИНИН МЕНДИЗИ.

14.35 "Боевиктин маадыры", м/с.

херээ. "Тур када соксаашкын".

11.30 "Алавердоба", уран-чечен фильм.

17.30 Аныяк салгал.

00.10—00.40 МЕДЭЭЛЕР.

10.00 БӨГҮН.

17.20 Дуза.

СУББОТА
ОРТ
7.55 "Ужар уе-дир", уран-чечен фильм.

13.20 "Сылдыстар чүгүрүшкү", фильм.

12.30 Бажын ажылдары.

22.10 "Аи-парк" (Россия—Франция).

8.00 "Агаарда сөөртүкчү", уран-чечен фильм.

13.20 Телеюан.

13.20 "Катунал", уруларга т/с.

20.15 "Дартайянын уруу", фильм (Франция).

ВОСКРЕСЕНЬЕ
ОРТ
8.00 "Расписаниден дашкаар поезд", уран-чечен фильм.

14.25 Каткы-хөг панорамазы.

15.10 Парламент шагы.

9.20 Мультифильм.

18.15 А. Шаравананн программасы.

15.05 Дөрбөлчин метрлер.

21.10 МЕДЭЭЛЕР.

21.10 МЕДЭЭЛЕР.

ШЫН
Кызыл хоорай.
Красноармейская, 100, индекс 667000.

РЕДАКЦИЯ КОЛЛЕГИЯЗЫ:
Маадыр-оол Калчан, Алдын-кыс Монгуш, Сергей Хертек, Светлана Балчир.

КИДИСТЕР:
Нийтиле-политиктик килдас — 3-39-15.

АГАР САНЫВЫС: № 40703810400000010000 КБ "Тувакредит".

Солун неделяда үш катал үнер.

Солун неделяда үш катал үнер.

Солун неделяда үш катал үнер.